

## Regelbunden tillsyn i Individuella gymnasiet

Gymnasieskola

### Inledning

Skolinspektionen har granskat verksamheten i Ekerö kommun under hösten 2009 och besökt Individuella gymnasiet den 2 september 2009. I slutet av denna rapport framgår vilka som varit ansvariga för den regelbundna tillsynen.

Tillsynen riktas mot tre huvudområden: **Kunskaper, Normer och värden** samt **Ledning och kvalitetsarbete**. Bedömningarna av hur väl verksamheten uppfyller statens krav görs utifrån skollagen, läroplaner och övriga författningar för det offentliga skolväsendet. Information om den regelbundna tillsynen finns på Skolinspektionens webbplats ([www.skolinspektionen.se/Tillsyn](http://www.skolinspektionen.se/Tillsyn)).

Inom de områden där Skolinspektionen bedömt att åtgärder behövs har kommunen och rektorn för skolan ansvar för att åtgärder vidtas. Åtgärderna ska redovisas till Skolinspektionen inom tre månader från dagen för Skolinspektionens beslut, dvs. senast den 26 februari 2010.

Denna skriftliga rapport kompletteras med muntlig återrapportering av de ansvariga inspektörerna.

### Underlag

Underlaget för Skolinspektionens bedömning är dels dokument från kommunen och Individuella gymnasiet, dels den information som samlats in under besöket. I Individuella gymnasiet intervjuades rektorn, lärare, annan personal och elever. Även annan information om kommunen och skolan från Skolverkets nationella uppföljningssystem, eller som finns publicerad på annat sätt, har använts.

Rektorn har tagit del av och givits möjlighet att lämna synpunkter på sakuppgifter i rapporten.

### Beskrivning av skolan

**Tabell 1:** Antal elever på Individuella gymnasiet

| Individuella gymnasiet | Antal elever |
|------------------------|--------------|
| Gymnasieskola          | 22           |

Källa: skolans egna siffror september 2009

Den kommunala gymnasieskolan i Ekerö kommun erbjuder enbart individuella programmet. Kommunens gymnasieungdomar som studerar på nationella eller specialutformade program i kommunala skolor gör detta i närliggande kommuner, främst i Stockholms kommun. Eleverna på Individuella gymnasiet kommer, i huvudsak, från grundskolor på Ekerö och de studerar antingen för att bli behöriga till nationellt program eller är behöriga men har inte kommit in på önskat program. Enligt skolan skulle flera av eleverna klara av att studera som PRIV-elever (programinriktat individuellt

program) i andra kommuner, men eftersom den möjligheten enbart erbjuds i mån av plats och det är ont om platser i intilliggande kommuner, studerar de på Individuella gymnasiet. Under terminerna tillkommer även elever som hoppar av sina studier på nationella eller specialutformade program. Andelen elever som kommer direkt från grundskolan är dock i majoritet, ungefär 80 procent.

Individuella gymnasiets ledning består av en rektor och en biträdande rektor, den senare tituleras programrektor. Rektorn är tillika rektor för kommunens vuxenutbildning där han har sitt tjänsterum. Rektorsfunktionerna på individuella gymnasiet utförs av biträdande rektorn. Biträdande rektor undervisar tillika i ämnet idrott och hälsa

Barn och ungdomsnämnden ansvarar för kommunens uppgifter inom det offentliga skolväsendet för barn och ungdomar innefattande grundskola och gymnasieskola. Kultur- och utbildningsnämnden ansvarar för den kommunala vuxenutbildningen. Den kommunala vuxenutbildningen och gymnasieskolan samarbetar exempelvis genom gemensamma personalkonferenser. Det finns lärare som undervisar i båda verksamheterna.

På skolan arbetar sex lärare varav en alternerar mellan sitt arbete som specialpedagog och undervisning i ämnet bild. Skolan har också en studievägledare.

Eleverna är indelade i tre grupper utifrån behov. Gruppindelningen sker i samband med ett inskrivningsmöte. Det är möjligt för eleverna att byta grupp. I stort sett alla elever läser grundskoleämnena svenska, matematik, engelska, samhällsorienterande ämnen samt bild. Det vanligaste är att en elev har tre teoridagar och två praktikdagar per vecka. Eleverna kan till viss del erbjudas möjlighet att läsa naturorienterande ämnen i närliggande grundskolor. Det förekommer att elever läser gymnasiekurser i samarbete med den kommunala vuxenutbildningen.

## Bedömningar

Motiveringsrutan under varje bedömningspunkt fylls endast i när Skolinspektionen bedömt att åtgärder behövs. I detta material används begreppet styrdokument som en samlande beteckning för relevanta författningar och allmänna råd.

# 1 Kunskaper

Den regelbundna tillsynen granskar inom detta område skolans kunskapsresultat och arbetet för att ge eleverna möjlighet att nå de nationella målen för lärandet uttryckta i läroplan och kursplaner. Vidare granskas vilka förutsättningar skolan ger för eleverna att nå målen.

## 1.1 Kunskapsresultat

### Kommentar och bedömning:

Tillsynen visar att skolans arbete är inriktat på att förbereda eleverna för studier på nationella och specialutformade program eller folkhögskola. Enligt skolan kommer 75 procent av eleverna in på sitt förstahandsval efter ett års studier på Individuella gymnasiet. Skolan följer också upp hur det går för eleverna efter Individuella gymnasiet. Enligt skolan är 90 procent av eleverna kvar i gymnasiestudier efter ett år.

Skolinspektionen bedömer att skolan förbereder elever för vidare studier på nationellt program men att det finns utrymme för att genom ett stärkt arbete med bland annat åtgärdsprogram som grund, förbättra elevernas kunskapsresultat.

## 1.2 Uppföljning och kommunikation av kunskapsresultat

### Bedömningspunkter

#### 1.2.1 Lärarna följer fortlöpande upp elevernas kunskapsutveckling och resultat i alla kurser i förhållande till styrdokumentens krav.

| Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen | Åtgärder behövs |
|-----------------------------------------------------|-----------------|
| X                                                   |                 |

#### 1.2.2 Varje elev ges minst en gång per termin ett utvecklingssamtal där man med den individuella studieplanen som grund ger en samlad information om elevens kunskapsutveckling och studiesituation.

| Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen | Åtgärder behövs |
|-----------------------------------------------------|-----------------|
|                                                     | X               |

#### Motivering

Enligt 1 kap. 12 § gymnasieförordningen ska det för varje elev upprättas en individuell studieplan. Den ska innehålla uppgifter om elevens studieväg och om de val av kurser eleven gjort.

En preliminär individuell studieplan upprättas i samband med inskrivningssamtalet av skolans studievägledare och biträdande rektor. Det varierar om den individuella studieplanen uppdateras vid förändringar. Lärarna tycker att de har grepp om elevernas studiegång utan att uppdatera deras studieplaner. Vid intervjuer med både elever och lärare framkommer en tveksamhet kring syftet med den individuella studieplanen. Skolinspektionen påpekar vikten av att elevers individuella studieplaner uppdateras om förändringar sker i elevernas studier.

Skolinspektionen bedömer att skolans arbete med upprättandet av individuella studieplaner behöver förbättras och att syftet med den individuella studieplanen behöver tydliggöras, både för lärare och elever.

### 1.3 Bedömning och betygssättning

#### Bedömningspunkter

##### 1.3.1 Lärarna använder resultaten från de nationella ämnesproven för att bedöma elevers kunskapsutveckling och som stöd för betygssättning.

| Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen | Åtgärder behövs |
|-----------------------------------------------------|-----------------|
| X                                                   |                 |

##### 1.3.2 Lärarna utgår vid bedömning och betygssättning från de nationella målen i kursplanerna och från betygskriterierna.

| Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen | Åtgärder behövs |
|-----------------------------------------------------|-----------------|
| X                                                   |                 |

##### 1.3.3 Betyg sätts och utfärdas och betygskatalog förs enligt författningarnas krav.

| Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen | Åtgärder behövs |
|-----------------------------------------------------|-----------------|
|                                                     | X               |

#### Motivering

Bevis över utbildning på individuellt program ska ges enligt 7 kap. 13 § gymnasieförordningen. En elev som gått på ett individuellt program och övergår till ett nationellt eller specialutformat program, avbryter studierna eller övergår till en annan gymnasieskola ska få bevis över genomgången utbildning, där det framgår vilka utbildningsinslag och vilken praktik eleven deltagit i. Ett sådant bevis ska i förekommande fall lämnas som komplement till ett slutbetyg eller ett samlat betygsdokument.

Bevis över genomgången utbildning vid Individuella gymnasiet ges inte till alla elever.

Skolinspektionen bedömer att detta behöver åtgärdas.

## 1.4 Genomförande av utbildningen

### Bedömningspunkter

1.4.1 Läroplanens strävansmål, programmålen och kursplanernas mål anger inriktningen för skolans utbildning.

| Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen | Åtgärder behövs |
|-----------------------------------------------------|-----------------|
| X                                                   |                 |

1.4.2 Eleverna har inflytande över hur deras utbildning utformas och ges möjlighet att kunna påverka, vara delaktiga och ta ansvar.

| Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen | Åtgärder behövs |
|-----------------------------------------------------|-----------------|
| X                                                   |                 |

1.4.3 Skolan strävar mot att varje elev utvecklar en insikt om sitt eget sätt att lära och en förmåga att utvärdera sitt eget lärande.

| Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen | Åtgärder behövs |
|-----------------------------------------------------|-----------------|
| X                                                   |                 |

1.4.4 De som arbetar i skolan samverkar inom och mellan verksamheterna och med det omgivande samhället för att göra skolan till en god miljö för elevernas utveckling och lärande.

| Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen | Åtgärder behövs |
|-----------------------------------------------------|-----------------|
| X                                                   |                 |

## 1.5 Anpassning av verksamheten till elevernas behov

### Bedömningspunkter

1.5.1 Skolans undervisning anpassas till den enskilde elevens behov, förutsättningar, erfarenheter och tänkande.

| Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen | Åtgärder behövs |
|-----------------------------------------------------|-----------------|
| X                                                   |                 |

6 (12)

**1.5.2 Särskilt stöd ges till elever som har svårigheter i skolarbetet.**

| Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen | Åtgärder behövs |
|-----------------------------------------------------|-----------------|
| X                                                   |                 |

**1.5.3 Vid behov av särskilda stödåtgärder utarbetas alltid åtgärdsprogram som uppfyller författningarnas krav.**

| Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen | Åtgärder behövs |
|-----------------------------------------------------|-----------------|
|                                                     | X               |

**Motivering**

Enligt gymnasieförordningen ska rektorn se till att ett åtgärdsprogram upprättas om det framkommer uppgifter om att en elev kan ha behov av särskilda stödåtgärder. Av åtgärdsprogrammet ska framgå vilka elevens behov är, hur behoven ska tillgodoses samt hur åtgärderna ska följas upp och utvärderas.

Vid tillsynen framkommer att åtgärdsprogram inte skrivs för elever som har svårigheter att nå målen i ett ämne och kan delta i undervisningen enligt sin individuella studieplan. Av åtgärdsprogram Skolinspektionen tagit del framgår istället att skolan skriver åtgärdsprogram i fall där elev inte kan följa ordinarie undervisning. Dokumentet är signerat av elev, vårdnadshavare, studiehandledare och biträdande rektor. Av åtgärdsprogrammet framgår inte heller hur åtgärderna ska följas upp och utvärderas. Den biträdande rektorn uppger att alla åtgärdsprogram förstörs när elever avslutar sina studier på Individuella gymnasiet.

Skolinspektionen bedömer att arbetet med åtgärdsprogrammen behöver förbättras så att åtgärdsprogram upprättas enligt författningarna och för alla elever i behov av särskilda stödåtgärder. Skolinspektionen påpekar att, trots att det givetvis är angeläget att vårdnadshavare involveras och stödjer skolans arbete med särskilda stödåtgärder så finns det inga formella krav på att föräldrar eller elever måste godkänna de stödåtgärder skolan avser att ge. Skolinspektionen påpekar också vikten av att följa kommunens regler för arkivering av handlingar.

**1.5.4 Skolans individuella program förbereder först och främst eleven för studier på ett nationellt eller specialutformat program och följer en fastställd plan.**

| Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen | Åtgärder behövs |
|-----------------------------------------------------|-----------------|
|                                                     | X               |

| Motivering                                                                                                                                                                                                                                                                                                 |
|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Enligt 5 kap. 4b § skollagen ska utbildningen på ett individuellt program följa en plan, som ska fastställas av styrelsen för utbildningen. Den som har påbörjat utbildning på ett individuellt program i en kommun har rätt att fullfölja programmet enligt den plan som fanns när utbildningen inleddes. |
| Skolinspektionen har inte tagit del av sådan plan och skolans ledning känner inte till om sådan plan finns.                                                                                                                                                                                                |
| Skolinspektionen bedömer att detta behöver åtgärdas.                                                                                                                                                                                                                                                       |

## 2 Normer och värden

Den regelbundna tillsynen granskar inom detta område skolans arbete för att påverka och stimulera eleverna att omfatta vårt samhälles gemensamma värderingar och låta dem komma till uttryck i vardaglig handling samt skolans arbete för att ge eleverna en trygg miljö.

### 2.1 Normer och värden i studiemiljö och samvaro

#### Bedömningspunkter

##### 2.1.1 Skolan utgör en trygg miljö som är inriktad på lärande.

| Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen | Åtgärder behövs |
|-----------------------------------------------------|-----------------|
| X                                                   |                 |

##### 2.1.2 Skolan och lärarna bedriver ett aktivt värdegrundsarbete.

| Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen | Åtgärder behövs |
|-----------------------------------------------------|-----------------|
| X                                                   |                 |

##### 2.1.3 Skolan har upprättat en plan mot kränkande behandling i enlighet med författningarna.

| Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen | Åtgärder behövs |
|-----------------------------------------------------|-----------------|
|                                                     | X               |

| Motivering                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                            |
|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Enligt 14 a kap. 8 § skollagen ska huvudmannen se till att det inom varje särskild verksamhet och varje år upprättas en plan mot kränkande behandling med en översikt över de åtgärder som behövs för att förebygga och förhindra kränkande behandling av barn och elever. Planen ska innehålla en redogörelse för vilka av dessa åtgärder som avses att påbörjas eller genomföras under det kommande |

8 (12)

året. En redogörelse för hur de planerade åtgärderna har genomförts ska tas in i efterföljande års plan.

Individuella gymnasiet har en årlig plan som är väl förankrad bland elever och personal och till vissa delar uppfyller författningarnas krav. Redogörelsen för vilka åtgärder som avses att påbörjas eller genomföras under det kommande året är dock otydlig.

Skolinspektionen bedömer att detta behöver åtgärdas.

### 3 Ledning och kvalitetsarbete

Den regelbundna tillsynen granskar inom detta område rektors ansvarstagande för skolans målinriktning samt hur skolans kvalitetsarbete fungerar för att säkra och förbättra kvaliteten i utbildningen. Tillsynen behandlar också tillgång till utbildning samt resurser i form av personal liksom hur rektorn följer bestämmelserna för skolan.

#### 3.1 Tillgång till likvärdig utbildning

##### Bedömningspunkter

**3.1.1 Varje elev erbjuds det garanterade antalet undervisningstimmar och den erbjudna undervisningstiden kan redovisas.**

| Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen | Åtgärder behövs |
|-----------------------------------------------------|-----------------|
|                                                     |                 |

| Motivering   |
|--------------|
| Ej relevant. |

**3.1.2 Skolan erbjuder eleverna valmöjligheter i enlighet med författningarna.**

| Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen | Åtgärder behövs |
|-----------------------------------------------------|-----------------|
|                                                     |                 |

| Motivering   |
|--------------|
| Ej relevant. |

**3.1.3 Skolans specialutformade program uppfyller författningarnas krav.**

| Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen | Åtgärder behövs |
|-----------------------------------------------------|-----------------|
|                                                     |                 |

|                   |
|-------------------|
| <b>Motivering</b> |
| Ej relevant.      |

#### 3.1.4 Skolans lokala kurser uppfyller författningarnas krav.

|                                                            |                        |
|------------------------------------------------------------|------------------------|
| <b>Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen</b> | <b>Åtgärder behövs</b> |
|                                                            |                        |

|                   |
|-------------------|
| <b>Motivering</b> |
| Ej relevant.      |

#### 3.1.5 Skolans lokala inriktningar uppfyller författningarnas krav.

|                                                            |                        |
|------------------------------------------------------------|------------------------|
| <b>Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen</b> | <b>Åtgärder behövs</b> |
|                                                            |                        |

|                   |
|-------------------|
| <b>Motivering</b> |
| Ej relevant.      |

#### 3.1.6 Skolan erbjuder eleverna studie- och yrkesorientering.

|                                                            |                        |
|------------------------------------------------------------|------------------------|
| <b>Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen</b> | <b>Åtgärder behövs</b> |
| X                                                          |                        |

#### 3.1.7 Utbildningen är avgiftsfri för alla elever med undantag för vissa hjälpmedel eller enstaka inslag som kan medföra en obetydlig kostnad för eleverna.

|                                                            |                        |
|------------------------------------------------------------|------------------------|
| <b>Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen</b> | <b>Åtgärder behövs</b> |
| X                                                          |                        |

## 3.2 Personalens utbildning

### Bedömningspunkter

#### 3.2.1 Skolans lärare har utbildning för den undervisning de i huvudsak bedriver.

|                                                            |                        |
|------------------------------------------------------------|------------------------|
| <b>Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen</b> | <b>Åtgärder behövs</b> |
| X                                                          |                        |

10 (12)

**3.2.2 Rektorn har genom utbildning och erfarenhet förvärvat pedagogisk insikt.**

| Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen | Åtgärder behövs |
|-----------------------------------------------------|-----------------|
| X                                                   |                 |

**3.3 Rektors ansvar****Bedömningspunkter****3.3.1 Rektorn håller sig förtrogen med det dagliga arbetet och tar som pedagogisk ledare det övergripande ansvaret för att utbildningen inriktas på att nå de nationella målen.**

| Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen | Åtgärder behövs |
|-----------------------------------------------------|-----------------|
|                                                     | X               |

**Motivering**

Enligt 2 kap. 2 § skollagen ska det för ledningen av utbildningen i skolorna finnas rektorer. Rektorn ska hålla sig förtrogen med det dagliga arbetet i skolan. Det åligger rektorn att särskilt verka för att utbildningen utvecklas. Av läroplanen för de frivilliga skolformerna (Lpf 94) framgår, att som pedagogisk ledare och chef för lärarna och övrig personal i skolan har rektorn det övergripande ansvaret för att verksamheten som helhet inriktas på att nå de nationella målen.

Individuella gymnasiet har en arbetsfördelning som innebär att biträdande rektor, kallad programrektor, utövar rektorsfunktionen. Detta innebär att den formelle rektorn för skolan inte håller sig förtrogen med det dagliga arbetet och inte är pedagogisk ledare.

Skolinspektionen bedömer att detta behöver åtgärdas.

**3.3.2 Rektorn fattar beslut enligt bestämmelserna.**

| Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen | Åtgärder behövs |
|-----------------------------------------------------|-----------------|
|                                                     | X               |

**Motivering**

I gymnasieförordningen finns flera exempel på beslut som ska fattas av rektorn och inte kan delegeras. Som exempel kan nämnas att rektorn utfärdar slutbetygen, enligt 7 kap. 11 § gymnasieförordningen.

Som en konsekvens av arbetsfördelningen beskriven i avsnitt 3.3.1 så sker myndighetsutövningen inte av den formelle rektorn, utan av den biträdande rektorn. Ett exempel är att biträdande rektorn utfärdar slutbetyg.

Skolinspektionen bedömer att detta behöver åtgärdas.

### 3.4 Kvalitetsarbete

#### Bedömningspunkter

**3.4.1 Skolan bedriver ett systematiskt kvalitetsarbete, det vill säga planerar, följer upp och utvärderar sin verksamhet samt tar tillvara resultaten och omsätter dessa i åtgärder för att förbättra måluppfyllelsen.**

| Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen | Åtgärder behövs |
|-----------------------------------------------------|-----------------|
| X                                                   |                 |

**3.4.2 Kvalitetsarbetet dokumenteras i en kvalitetsredovisning som uppfyller förordningens krav.**

| Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen | Åtgärder behövs |
|-----------------------------------------------------|-----------------|
|                                                     | X               |

#### Motivering

Enligt 1 § förordningen om kvalitetsredovisning inom skolväsendet m.m. ska varje skola som ingår i det offentliga skolväsendet årligen upprätta en skriftlig kvalitetsredovisning som ett led i den kontinuerliga uppföljningen och utvärderingen av verksamheten.

Enligt 3 § förordningen om kvalitetsredovisning inom skolväsendet m.m. ska kvalitetsredovisningarna innehålla en bedömning av i vilken utsträckning de nationella målen för utbildningen har förverkligats och en redogörelse för vilka åtgärder skolan avser att vidta för ökad måluppfyllelse. I kvalitetsredovisningarna ska verksamhetens förutsättningar, arbetet i verksamheten och utbildningens måluppfyllelse redovisas.

Enligt 3 a § förordningen om kvalitetsredovisning inom skolväsendet m.m. ska i kvalitetsredovisningen uppföljning och utvärdering av en sådan likabehandlingsplan som avses i 6 § lagen om förbud mot diskriminering och annan kränkande behandling av barn och elever redovisas.

Enligt 4 § förordningen om kvalitetsredovisning inom skolväsendet m.m. ska skolans kvalitetsredovisning utarbetas under medverkan av lärare, övrig personal och elever. Elevernas vårdnadshavare ska ges möjlighet att delta i arbetet med kvalitetsredovisning.

Individuella gymnasiets kvalitetsredovisning har mer karaktär av en verksamhetsberättelse än kvalitetsredovisning. Bedömning av i vilken utsträckning de nationella målen för utbildningen har förverkligats är sparsamt redovisade. En

12 (12)

redogörelse för vilka åtgärder skolan avser att vidta för ökad måluppfyllelse saknas i kvalitetsredovisningen men är däremot beskriven i verksamhetsplanen, dvs. skolans arbetsplan. Skolans likabehandlingsplan följs inte upp och utvärderas i kvalitetsredovisningen. Elevernas vårdnadshavare har inte getts möjlighet att delta i arbetet med kvalitetsredovisning. Lärare, övrig personal och elever har inte medverkat i arbetet med skolans kvalitetsredovisning och den är inte känd bland personalen som uttrycker osäkerhet kring syftet med en kvalitetsredovisning.

Skolinspektionen bedömer att ovanstående behöver åtgärdas så att skolans kvalitetsredovisning uppfyller författningarnas krav och blir ett levande dokument i skolans kvalitetsarbete.

2009-11-27 Stockholm

Jane Åslund

Lotta Hedén